

Aika Tiistai 14.6.2016 klo 18.00 – 18.55

Paikka Seurakuntakeskus, Ristimäkisali, Savilahdenkatu 20

Läsnä Juha Palm, tuomiorovasti, puheenjohtaja, poissa
Marjukka Tikka, varapuheenjohtaja
Juhani Haimilahti, jäsen
Juha Hasanen, jäsen
Heikki Huttunen, jäsen
Urpo Karjalainen, jäsen, poissa, varajäsenenä Monica Valjakka
Timo Leskinen, jäsen
Pauli Nieminen, jäsen
Eija Peura, jäsen
Vuokko Pietarila, jäsen
Liisa Pulliainen, jäsen
Keijo Siitari, jäsen
Kirsi Töyrynen, jäsen

Läsnäolo- ja puheoikeudella

Seija Kuikka, kirkkovaltuuston puheenjohtaja, poissa
Eeva-Riitta Hahtola, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja

Viranhaltijat

Markku Salmi, hallintojohtaja
Tiina Snicker, talouspäällikkö
Krista Eskelinen, tiedottaja
Riitta Niemi, hallinnon sihteeri

Poissa Juha Palm, tuomiorovasti, puheenjohtaja
Urpo Karjalainen, jäsen, varajäsenenä Monica Valjakka

Seija Kuikka, kirkkovaltuuston puheenjohtaja

Puheenjohtaja Marjukka Tikka

Sihteeri Markku Salmi

Pöytäkirjanpitäjä Riitta Niemi

**108 §
Kokouksen avaus**

Puheenjohtaja Marjukka Tikka avasi kokouksen.

**109 §
Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kirkkolain 7 luvun 4 §:n mukaan seurakunnan toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla. Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoneuvostoon kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi 11 jäsentä, joten päätösvaltaisuuden tarviin heistä vähintään seitsemän henkilön läsnäolo.

Kirkkojärjestyksen 9 luvun 1 §:n mukaan *”Kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Kirkkoneuvosto kokoontuu myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai vähintään neljäsosa jäsenistä sitä kirjallisesti pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.*

Kokouksen kutsuu koolle puheenjohtaja kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Samalla on kokouksesta ilmoitettava myös kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.”

Kirkkoneuvosto on kokouksessaan 10.2.2015 päättänyt, että kokouskutsut toimitetaan postin kuljetettavaksi viisi päivää ennen kokousta (postitettu 6.6.2016).

**Päätös:
Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.**

**110 §
Pöytäkirjan tarkastajat**

Kirkkoneuvoston ohjesäännön 2 luvun 8 §:n mukaan *”Pöytäkirjan tarkastaa kaksi kokouksen valitsemaa tarkastajaa tai, jos kokous niin päättää, kirkkoneuvosto kokouksessaan.”*

**Ehdotus:
Kirkkoneuvosto tarkastaa pöytäkirjan kokouksessaan.**

**Päätös:
Esityksen mukainen.**

**111 §
Työjärjestys**

**Päätös:
Kokouksen työjärjestykseksi hyväksyttiin osanottajille lähetetty esityslista.**

112 §

Suomenniemen kirkon ilmalämpöpumppujärjestelmän suunnitelmat

Tuomiokirkkoseurakunnan investointisuunnitelmassa ja vuoden 2016 talousarviossa on varaus ilmalämpöpumppujen asentamisesta Suomenniemen kirkkoon. Hankkeen tavoitteena on alentaa kirkon lämmityskustannuksia. Seurakunta on tutkinut vuonna 2015 myös maalämpöjärjestelmän rakentamista kirkkoon, mutta todennut sen takaisinmaksuajan olevan kannattamaton muun muassa järjestelmän edellyttämisistä vaativista rakennusteknisistä töistä johtuen. Maalämpöjärjestelmä edellyttäisi nykyisten, pääosin penkkien alla sijaitsevien sähköpattereiden korvaamista vesikiertoisella järjestelmällä vanhassa kirkossa, mikä vaikuttaisi hankkeen kustannuksiin huomattavalla tavalla. Tämän jälkeen selvitetystä vaihtoehdoista on päädytty ilmalämpöpumppujärjestelmään, jonka on arvioitu olevan sekä teknisesti että kustannusten kannalta soveltuvin vaihtoehto Suomenniemen kirkon kaltaisen kirkon peruslämmön ylläpitämiseen.

Ilmalämpöpumppujen ohelle on tarkoitus jättää nykyinen suorasähkölämmitys, jonka avulla kirkon lämpötila nostetaan tilaisuuksien ajaksi käyttäjille sopivaksi. Sen tehokkuutta kirkon käyttäjien kannalta lisää lämmön lähteiden sijainti kirkon penkkien alla. Etuna on se, että lämpö kohdistuu penkeissä istuviin seurakuntalaisiin, eikä leviä kirkkosaliin, kerrostuen sen yläosiin. Korkeat lämpötilat voivat puun kuivuessa aiheuttaa lahovaurioriskin seinien yläosiin ja yläpohjaan

Kirkossa on todettu kirkkosalin yläosan korkeiden lämpötilojen aiheuttamaa kuivumisongelmaa lehterillä sijaitsevilla uruissa. Lämmityskauden jatkuva korkea lämpötila kuivattaa huoneilmaa, rakenteita, mikä aiheuttaa uruissa toimintahäiriöitä. Urkurentajan ilmoituksen mukaan 40 – 60 % kosteusolosuhteissa mekaanisten urujen toiminta on parhaimmillaan, mutta sen sijaan lämpötilalla ei ole niin suurta merkitystä.

Suomenniemen seurakunta on aiemmin lisännyt yläpohjan eristystä lämpövuotojen ja niiden aiheuttamien ongelmien johdosta. Riittävä eristevahvuus on luonut edellytykset saada nykyisestäkin lämmitysjärjestelmästä hallitulla ja oikein toteutetulla lämmönsäädöllä käyttäjien, kirkkorakennuksen kuin urujenkin kannalta sopivat olosuhteet. Kirkkosalin peruslämpötilan laskun myötä huoneilman kosteuspiitoisuus kohoaa ja vastaavasti energiankulutus laskee.

Kirkossa toteutettiin ajalla 20.11.2013 – 6.10.2014 Museoviraston ja Kirkkohallituksen suosittama lämpö- ja kosteus seuranta. Siinä selvitettiin kirkkosalin eri osien lämpötilaa ja suhteellista kosteutta eri vuodenaikoina sekä kirkon rakennusosien tiiviyyttä ja eristävyttä. Tiivistelmä mittaus tuloksista on liitteenä. Mittausjaksoina kirkkosalin huoneilman kosteus vaihteli 18 – 65 %, eli lämmityskauden aikana huoneilman kosteus oli lähes poikkeuksessa alle 30 %. Lämpötilaseurannassa keskilämpötila esim. marras-joulukuussa (kaikki päivät huomioiden) oli osassa mittauspisteitä yli 20 astetta. Kauttaaltaan lämpötila ylitti monesti 20 astetta ja urkuparvella jopa 24 astetta.

Edellä mainittujen lämpö- ja kuivumisongelmien ehkäisemiseksi Museoviraston intendentti ja Kirkkohallituksen yliarkkitehti suosittelivat vuoden 2013 toukokuussa kirkossa pidetyssä lämmitysjärjestelmäkatselmuksessa, että kirkkoon valittava lämmi-

tysjärjestelmä ei lisäisi yläpohjaan kohdistuvia riskejä. Penkkien alle sijoitettavia pattereita pidettiin tässä suhteessa suositeltavina, koska niillä peruslämpö saadaan tehokkaasti nostetuksi käyttölämpötilaan tilaisuuksia varten. Näistä syistä johtuen suunnittelussa on päädytty ilmalämpöpumppujen ja nykyisen suorasähkölämmitysjärjestelmän yhdistelmään, jossa ilmalämpöpumpuilla ylläpidetään kirkkosalin riittävän alhaista peruslämpöä, joka nostetaan suorasähkölämmityksen avulla tilaisuuksia varten käyttölämpötilaan.

Edellä kuvatun ratkaisun etuina on pidetty seuraavia näkökohtia:

- Kirkon tilavuuteen nähden tehokas järjestelmä pitämään energiatehokkaasti yllä riittävän peruslämmön (+12 C°). Samalla riski liian lämpimästä ja kuivasta sisäilmasta voidaan minimoida yläpohjarakenteiden ja urkujen säilymisen turvaamiseksi.
- Energiaa kuluttavaa suoraa sähkölämmitystä tarvitaan ainoastaan kirkkosalin lämpötilan nostamiseen sopivaan käyttölämpötilaan tilaisuuksia varten (+18-20 C°).
- Järjestelmä ei vaadi muutoksia kirkon nykyisiin sähkötekniisiin laitteisiin järjestelmää tukevan sähkölämmityksen säätölaitteita lukuun ottamatta.
- Lämmityksen ohjausta nykyisestä parantamalla voidaan kulloinkin tarvittava lämpötila lisäksi optimoida energian säästämiseksi.
- Investointi on kannattava järjestelmän takaisinmaksuajan (6-7 vuotta) näkökulmasta arvioituna.

Järjestelmän sisäyksiköiden sijoittaminen kirkkosalissa toteutetaan lattialle, jolloin ne eivät ole näkyvillä kirkkosalista katsottuna. Yksiköiden väriytyminen noudattaisi kirkkosalin muuta väriytystä. Suunnitelman mukainen toteutus edellyttää kuorin kahden penkin ja niiden alla olevien sähköpattereiden siirtoa. Penkkien edessä olevia virsikirjakaiteita ei kuitenkaan siirretä, jotta kuorin ilme ja kulkuväylät alttarikaiteelle säilyvät nykyisellään. Kuoriin asennettavat lattiamalliset sisäyksiköt sijoitetaan virsikirjakaiteiden taakse, mikä edellyttää edellä mainittua penkkien siirtämistä.

Ulkoyksiköistä sisäyksiköihin johtavat putket ja kaapelit asennetaan maan alle ja sokkelin läpi arkkitehtisuunnitelman ja Museoviraston edustajan ohjeen mukaisesti siten, että näkyviin jäävät vain Museoviraston ulkonäöltään hyväksymät ulkoyksiköt. Ulkoyksiköiden jalustat toteutetaan betonin sijasta metallirakenteisina, jotta ne eivät vaurioidu kondenssiveden vaikutuksesta. Yksiköiden asentamisella maahan omille jalustoilleen ehkäistään myös mahdolliset resonointiongelmat.

Suunnitteluun ovat osallistuneet kiinteistötoimen johtavien viranhaltijoiden lisäksi arkkitehti Heikki Kirjalainen, LVI-suunnittelija Urho Moisala, sähkösuunnittelija Keijo Nykänen, rakennuttajakonsultti Ari Nordström sekä Suomenniemen alueseurakunnan edustajina Raimo Laitinen ja Antti Pakarinen. Suomenniemen alueseurakunnan alueneuvosto on selvitysten perusteella päättänyt kannattamaan esitetyn ilmalämpöpumppujärjestelmän asentamista suoran sähkölämmityksen rinnalle.

Museovirasto on 24.5.2016 antanut liitteenä olevista suunnitelmista puoltavan lausunnon, jossa on ulkonäöllisten seikkojen lisäksi otettu kantaa myös eräisiin teknisiin näkökohtiin. Jälkimmäisiin liittyen Museovirasto on pyytänyt lisäselvityksinä tietoja kirkossa suoritetusta lämpötila- ja kosteus seurannasta sekä ilmalämpöpumppujen aiheuttaman ilmankierron mahdollisista vaikutuksista. LVI-suunnittelijan ja kiinteistö-päällikön laatimat lisäselvitykset on toimitettu Museovirastolle 1.6.2016. Museovirasto on samana päivänä lähettämässään vahvistuskirjeessä todennut tutustuneensa lähettettyihin lisäselvitysaineistoihin sekä katsoneensa niiden olevan riittäviä ja vastaavan pyydettyä tarkkuutta, ja ettei Museovirasto näe estettä hankkeen eteenpäin viennille. Museoviraston antaman lausunnon lisäksi asian Museovirastossa esitellyt intendentti Marianne Rautiainen suoritti ilmalämpöpumppujärjestelmään liittyvän katselmuksen kohteessa 22.3.2016. Myöskään siinä yhteydessä hän ei alustavissa kannanotoissaan nähnyt esteitä asian jatkovalmistelulle.

Museoviraston lausunnon mukaan esitetty ilmalämpöpumppujärjestelmän muutos-suunnitelma on kirkkolain 14 luvun 2 §:n tarkoittama olennainen muutos, jota koskeva seurakunnan päätös on alistettava Kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Museoviraston edellyttämästä alistamisvelvollisuudesta huolimatta voidaan todeta, että järjestelmän asentamisen aiheuttamat muutokset kirkon sisätiloissa ja sen ulkopuolella voidaan helposti palauttaa nykytilaan, mikäli tarve siihen ilmenisi.

Esityksen liitteenä ovat seuraavat asiakirjat:

- Arkkitehtisuunnitelmat, Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen Oy
- Suomenniemen kirkon historiatiedot, Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen Oy
- LVI-suunnittelijan lausunto ja esitys toteutettavasta ilmalämpöpumppujärjestelmästä, LVI-insinööritoimisto U. Moisala Oy
- Tiivistelmä ajalla 20.11.2013 – 6.10.2014 2014 suoritetusta kirkon lämpötila- ja kosteus seurannasta, jonka tulokset ovat olleet Museoviraston käytettävissä lausuntonsa vahvistamista varten
- Museoviraston puoltava lausunto
- Museoviraston vahvistuskirje hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta annettujen lisäselvitysten jälkeen

Ehdotus, hallintojohtaja:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevat Suomenniemen kirkon ilmalämpöpumppujärjestelmän suunnitelmat ja alistaa ne Kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Käsittely:

Vuokko Pietarila esitti, että sakastin lämmitys- ja lämmityksensäätöjärjestelmä kunnostetaan tässä samassa yhteydessä sellaiseksi, että lämpötila on sama kuin kirkkosalissa.

Esitystä ei kannatettu.

Päätös:

Kirkkoneuvoston esityksen mukainen.

Toimenpiteet
Esitys kirkkovaltuustolle

113 §
Ilmoitusasiat

Timo Leskinen:

Anttolassa kannetaan huolta perhekerhojen tulevaisuudesta. Asia on noussut esille kerhojen ruokatarjoiluihin liittyen. Tarjoilu on olennainen osa perhekerhojen toimintaa ja mahdollistaa niihin osallistumisen. Hän kysyi, onko asiaan liittyen tehty linjapäätöksiä ja onko kustannus niin suuri, ettei tarjoiluun ole mahdollisuutta.

Taluspäällikkö vastasi, että asia liittyy keittiötoimen järjestelyihin henkilökunnan vähentyessä mm. eläköitymisistä johtuen. Kyse on myös muita työaloja koskevista linjauksista. Tarjoilua ei ole tarkoitus lopettaa kokonaan, vain sen sisällössä tapahtuu joitakin muutoksia.

Asiasta käyttivät puheenvuoroja Eija Peura, Juha Hasanen ja Marjukka Tikka.

114 §
Muutoksenhaku

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevat muutoksenhakukiellot Seuraavista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 5 §:n mukaan saa tehdä kirkollisvalitusta eikä hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin nojalla hallintovalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Julkista hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä julkisista hankinnoista annetun lain mukaista valitusta, koska päätös koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua. Pöytäkirjan pykälät: 108-116
	Oikaisuvaatimusoikeudesta aiheutuva valituskielto Koska päätöksestä voidaan tehdä kirkkolain 24 luvun 3 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla: Pöytäkirjan pykälät:
	Alistusasiaa koskeva muutoksenhakukielto Kirkkolain 24 luvun 3 §:n 2 mom. mukaan oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka alistetaan tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Pöytäkirjan pykälät:
	Erikseen säädetyt muutoksenhakukiellot 1. Kirkkolain 24 luvun 14 §:n 2 mom:n, 2. Hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom:n, 3. Kirkon virkaehtosopimuslain 19 §:n, tai 4. Muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pöytäkirjan pykälät ja valituskieltojen perusteet: Kirkon virkaehtosopimuslain 19 §: Hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom:

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

<p>Oikaisu-vaatimus-viranomainen ja -aika</p>	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.</p> <p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään ja yhteystiedot:</p> <p>Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoneuvosto</p> <p>Käyntiosoite: Savilahdenkatu 20 Postiosoite: PL 21, 50101 Mikkelä Telekopio: 015 201 0205 Sähköposti: mikkeli.tuomiokirkkoseurakunta@evl.fi</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p> <p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Oikaisuvaatimuksen voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
<p>Oikaisuvaatimuksen sisältö</p>	<p>Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi – tiedot oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta päätöksestä – millaista oikaisua päätökseen vaaditaan – millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan

VALITUSOSOITUS

<p>Valitusviranomaisen ja valitusaika</p>	<p>Kirkollis- ja hallintovalitukset</p> <p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.</p> <p>Valitusviranomaisen ja yhteystiedot:</p> <p>Itä-Suomen hallinto-oikeus Käyntiosoite: Puistokatu 29 Postiosoite: PL 1744, 70101 KUOPIO Puhelin: (029) 564 2500 Telekopio: (029) 564 2501 Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi</p> <p>Kirkollisvalitus, pykälät: 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pykälät: 30 päivää</p>
<p>Muutoksenhakuajan laskeminen</p>	<p>Valitus- ja oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista, tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.</p>
<p>Valituskirjelmä</p>	<p>Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen</p> <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätöksen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan</p>

	<p>puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.</p> <p>Valituskirjelmän liitteet Valituskirjelmään on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajan kohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.</p>
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusajassa päätöksessä mainitulle valitusviranomaiselle. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Oikeudenkäyntimaksu	<p>Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa 250 euroa ja markkinaoikeudessa 2.000 euroa arvoltaan alle 1 miljoonan euron hankintaa koskevassa asiassa, jollei lain 4-7 §:stä muuta johdu. Arvoltaan vähintään 1 miljoonan euron ja sitä suuremmissa hankinnoissa oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa määräytyy lain 2 §:n 2 momentin mukaisesti. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 500 euroa.</p>
	Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.

115 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kirkkoneuvosto tarkasti pöytäkirjan, ja totesi sen kokouksen kulun ja siinä tehtyjen päätösten mukaiseksi.

116 § Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 18.55.

Puheenjohtaja Marjukka Tikka

Sihteeri Markku Salmi

Pöytäkirjanpitäjä Riitta Niemi